KIESZONKOWY

KALENDARZYK POLSKI

1943

NAKŁADEM
KOMISJI POMOCY
UCHODŹCOM POLSKIM
BUKARESZT

KIESZONKOWY
KALENDARZYK POLSKI

NA ROK

1943

NAKŁADEM
KOMISJI POMOCY
UCHODŹCOM POLSKIM
BUKARESZT

„Bucovina" I. E. Torouţiu
Bucureşti

SERDECZNA MATKO

Serdeczna Matko, Opiekunko ludzi,
Niech Cię płacz sierot do litości wzbudzi!
Wygnańcy Ewy do Ciebie wołamy:
Zmiłuj się, zmiłuj, niech się nie tułamy.

Do kogoż mamy wzdychać nędzne dziatki?
Tylko do Ciebie, ukochanej Matki:
U której Serce otwarte każdemu,
A osobliwie nędzą strapionemu!

S T Y C Z E Ń

1.	*P.*	*Nowy Rok, Mieczysł.*
2.	S.	Makarego
3.	N.	*Imienia Jezus*
4.	P.	Tytusa
5.	W.	Telesfora
6.	*S.*	*Trzech Króli*
7.	C.	Walentego
8.	P.	Seweryna
9.	S.	Juliana
10.	N.	*Marcjanny*
11.	P.	Honorata
12.	W.	Arkadiusza
13.	S.	Weroniki
14.	C.	Hilarego, Feliksa
15.	P.	Pawła pustelnika
16.	S.	Marcelego
17.	N.	*Antoniego*
18.	P.	Katedry św. Piotra
19.	W.	Mariusza, Henryka
20.	S.	Fabiana i Sebastiana
21.	C.	Agnieszki
22.	P.	Wincentego
23.	S.	Zaśl. N.M.P., Rajm.
24.	N.	*Tymoteusza*
25.	P.	Nawr. św. Pawła
26.	W.	Polikarpa
27.	S.	Jana Chryzostoma
28.	C.	Piotra Nolasko
29.	P.	Franciszka Salez.
30.	S.	Martyny
31.	N.	*Jana Bosko*

22.I.1863 — wybuch powstania styczniowego.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

1 Anul Nou
6 Botezul Domnului
24 Sărbătoarea Unirii

STYCZEŃ

L U T Y

1.	P.	Ignacego
2.	W.	*Oczyszczenia N.M.P.*
3.	S.	Błażeja
4.	C.	Weroniki, Andrzeja
5.	P.	Agaty
6.	S.	Doroty, Tytusa
7.	N.	*Romualda*
8.	P.	Jana z Maty
9.	W.	Apolonii
10.	S.	Scholastyki
11.	C.	N.M.P. z Lourdes
12.	P.	7 założ. zak. Serw.
13.	S.	Katarzyny
14.	N.	*Walentego*
15.	P.	Faustyna
16.	W.	Julianny
17.	S.	Aleksego, Donata
18.	C.	Symeona
19.	P.	Konrada
20.	S.	Leona
21.	N.	*Eleonory*
22.	P.	Małgorzaty
23.	W.	Piotra Dam.
24.	S.	Macieja
25.	C.	Wiktora
26.	P.	Aleksandra
27.	S.	Leandra
28.	N.	*Romana*

10.II.1920 — objęcie wybrzeża morskiego.

L U T Y

L U T Y

MARZEC

1.	P.	Albina
2.	W.	Heleny
3.	S.	Kunegundy
4.	C.	Kazimierza
5.	P.	Adriana
6.	S.	Wiktora
7.	N.	*Tomasza z Akwinu*
8.	P.	Jana Bożego
9.	W.	Franciszki
10.	S.	Popielec, 40 męcz.
11.	C.	Konstantego
12.	P.	Grzegorza Wielk.
13.	S.	Krystyny
14.	N.	*1. postu, Matyldy*
15.	P.	Klemensa
16.	W.	Cyriaka
17.	S.	Jana Sark. (Suche dni)
18.	C.	Cyryla
19.	P.	Józefa Obl. (Suche dni)
20.	S.	Joachima (Suche dni)
21.	*N.*	*2 postu, Benedykta*
22.	P.	Oktawiana
23.	W.	Katarzyny
24.	S.	Arch. Gabriela
25.	C.	Zwiastowania N.M.P.
26.	P.	Emanuela, Dyzmy
27.	S.	Jana Dam.
28.	*N.*	*3. postu, Jana Kap.*
29.	P.	Eustachego
30.	W.	Anieli
31.	S.	Balbiny

M A R Z E C

24.III.1794 — przysięga Kościuszki w Krakowie.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

25. Buna Vestire (tylko w urzędach)

MARZEC

MARZEC

K W I E C I E Ń

1.	C.	Hugona, Teodory
2.	P.	Franciszka
3.	S.	Ryszarda
4.	*N.*	*4. postu, Izydora*
5.	P.	Wincentego
6.	W.	Julianny
7.	S.	Epifaniusza
8.	C.	Alberta
9.	P.	Marii egip.
10.	S.	Ezechiela
11.	N.	*5. postu, Męki Pańsk.*
12.	P.	Juliusza pap.
13.	W.	Hermenegilda
14.	S.	Justyna
15.	C.	Anastazji
16.	P.	M. B. Bolesnej
17.	S.	Aniceta, Rudolfa
18.	N.	*6. postu, Apoloniusza*
19.	P.	Tymona, Emmy
20.	W.	Teodora
21.	S.	Anzelma
22.	C.	W. Czw. Sotera
23.	P.	W.Piąt.,Jerzego,Wojc.
24.	S.	W. Sob., Fidelisa
25.	*N.*	*Wielkanoc, Marka*
26.	P.	*Poniedz. Wielkanocny*
27.	W.	Piotra K., Zyty
28.	S.	Pawła od Krzyża
29.	C.	Piotra męczennika
30.	P.	Katarzyny ze Sieny

4.IV.1794 — bitwa pod Racławicami.
21.IV.1919 — zajęcie Wilna.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

23 Sf. Gheorghe.
24 Sf. Paşti (tylko w urzędach)
25 Sfintele Paşti
26 Sfintele Paşti
27 Sf. Paşti (tylko w urzędach)

K W I E C I E Ń

M A J

1.	S.	Filipa, Jakuba
2.	N.	*Zygmunta*
3.	P.	*Matki Bosk. Król.K.P.*
4.	W.	Znalez. św. Krzyża
5.	S.	Piusa V papieża
6.	C.	Jana ap. i ew.
7.	P.	Domicelli
8.	S.	Stanisława
9.	N.	*Grzegorza*
10.	P.	Antonina, Izydora
11.	W.	Mamerta
12.	S.	Opieki św. Józefa
13.	C.	Serwacego
14.	P.	Bonifacego
15.	S.	Zofii, Jana
16.	N.	*Andrzeja Boboli*
17.	P.	Paschalisa
18.	W.	Wenancjusza
19.	S.	Piotra Celestyna
20.	C.	Bernardyna
21.	P.	Tymoteusza
22.	S.	Heleny i Julii
23.	N.	*Dezyderiusza*
24.	P.	M.B.Wspom. Wiern.
25.	W.	Grzegorza
26.	S.	Filipa N.
27.	C.	Bedy
28.	P.	Augustyna
29.	S.	Magdaleny
30.	N.	*Feliksa*
31.	P.	Anieli

3.V.1791 — uchwalenie Konstytucji 3 Maja.
12.V.1935 — Śmierć Józefa Piłsudskiego.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

1 Sărbătoarea Muncii
10 Sărbătoarea Independenței
21 Sf. Constantin și Elena (tylko w urzędach)

M A J

C Z E R W I E C

1.	W.	Jakuba
2.	S.	Marcellina
3.	C.	*Wniebowst. Pańskie*
4.	P.	Franciszka
5.	S.	Bonifacego
6.	N.	*Norberta*
7.	P.	Roberta
8.	W.	Medarda
9.	S.	Felicjana
10.	C.	Bogumiła
11.	P.	Barnaby
12.	S.	Jana
13.	N.	*Zesłanie Ducha Św.*
14.	P.	*Zielone Święta*
15.	W.	Jolanty, Wita
16.	S.	Benona (Suche dni)
17.	C.	Innocentego
18.	P.	Marka (Suche dni)
19.	S.	Gerwaz. (Suche dni)
20.	N.	*Trójcy Przenajśw.*
21.	P.	Alojzego, Alicji
22.	W.	Paulina
23.	S.	Zenona
24.	C.	*Boże Ciało, Jana*
25.	P.	Wilhelma
26.	S.	Jana i Pawła
27.	N.	*M.B.N.Pom., Władysł.*
28.	P.	Ireneusza, Leona
29.	W.	*Piotra i Pawła*
30.	S.	Emilii

28.VI.1651 — bitwa pod Beresteczkiem

ŚWIĘTA W RUMUNII.

3 Inălţarea Domnului (Ziua Eroilor)
14 Sf-ta Treime
29 Sf. Petru şi Pavel
(tylko w urzędach)

L I P I E C

1.	C.	Przenajdr. Krwi P. J.
2.	P.	N. Serca Jezusowego
3.	S.	Leona
4.	N.	*Teodora*
5.	P.	Antoniego
6.	W.	Izajasza
7.	S.	Cyryla i Metodego
8.	C.	Elżbiety
9.	P.	M.B. Król. Pokoju
10.	S.	Amelii, 7 braci
11.	N.	*Piusa, Olgi*
12.	P.	Jana Gwalberta
13.	W.	Małgorzaty
14.	S.	Bonawentury
15.	C.	Rozesł. Apostołów
16.	P.	M. B. Szkaplerznej
17.	S.	Aleksego
18.	N.	*Szymona z Lipnicy*
19.	P.	Wincentego a Paulo
20.	W.	Czesława
21.	S.	Praksedy
22.	C.	Marii Magdaleny
23.	P.	Apolinarego
24.	S.	Kingi, Krystyny
25.	N.	*Jakuba*
26.	P.	Anny
27.	W.	Natalii
28.	S.	Wiktora
29.	C.	Marty
30.	P.	Julity
31.	S.	Ignacego Lojoli

15.VII.1410 — bitwa pod Grunwaldem

L I P I E C

S I E R P I E Ń

1.	N.	*Piotra w okowach*
2.	P.	M. B. Anielskiej
3.	W.	Szczepana
4.	S.	Dominika
5.	C.	M. B. Śnieżnej
6.	P.	Przemien. Pańskie
7.	S.	Kajetana
8.	N.	*Cyriaka*
9.	P.	Jana Vian., Romana
10.	W.	Wawrzyńca
11.	S.	Zuzanny
12.	C.	Klary
13.	P.	Hipolita
14.	S.	Euzebiusza
15.	N.	*Wniebowzięcia N.M.P.*
16.	P.	Joachima, Rocha
17.	W.	Jacka
18.	S.	Heleny
19.	C.	Bolesława, Jana
20.	P.	Bernarda
21.	S.	Joanny
22.	N.	*Tymoteusza*
23.	P.	Filipa Ben.
24.	W.	Bartłomieja
25.	S.	Ludwika
26.	C.	M.B. Częstochowskiej
27.	P.	Józefa Kal.
28.	S.	Augustyna
29.	N.	*Ścięcia św. Jana*
30.	P.	Róży z Limy
31.	W.	Rajmunda

S I E R P I E Ń

6.VIII.1914 — wymarsz Kompanii Kadrowej
15.VIII.1920 — bitwa pod Warszawą.

ŚWIĘTA W RUMUNII

6 Schimbarea la faţă (tylko w urzędach)
15 Sf. Maria Mare (tylko w urzędach)

W R Z E S I E Ń

1.	S.	Idziego
2.	C.	Stefana
3.	P.	Bronisławy, Izabeli
4.	S.	Rozalii
5.	N.	*Wawrzyńca*
6.	P.	Zachariasza
7.	W.	Melchiora
8.	S.	Narodzenia N.M.P.
9.	C.	Piotra Klawera
10.	P.	Mikołaja z Tol.
11.	S.	Prota i Jacka
12.	N.	*Imienia Marii*
13.	P.	Eugenii, Filipa
14.	W.	Podwyż. Krzyża św.
15.	S.	M.B.Bol. (Suche dni)
16.	C.	Kornela
17.	P.	St. św. Fr. (Suche dni)
18.	S.	Józefa (Suche dni)
19.	N.	*Januarego*
20.	P.	Eustachego
21.	W.	Mateusza
22.	S.	Tomasza z Vil.
23.	C.	Tekli
24.	P.	M. B. od wyk. niew.
25.	S.	Ładysława
26.	N.	*Cypriana*
27.	P.	Koźmy i Damiana
28.	W.	Wacława
29.	S.	Michała arch.
30.	C.	Hieronima

12.IX.1683 — zwycięstwo Jana III pod Wiedniem.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

6 Suirea pe tron a M. S. Regelui Mihai I (tylko w urzędach)
8 Naşterea Maicii Domnului (tylko w urzędach)
14 Inălţarea Sf. Cruci (tylko w urzędach)

W R Z E S I E Ń

PAŹDZIERNIK

1.	P.	Jana z Dukli
2.	S.	Aniołów Stróżów
3.	N.	*Teresy od Dz. Jezus*
4.	P.	Franciszka z Assyżu
5.	W.	Placyda
6.	S.	Brunona
7.	C.	M. B. Różańcowej
8.	P.	Brygidy
9.	S.	Dionizego
10.	N.	*Franciszka Borg.*
11.	P.	Macierzyństwa N.M.P.
12.	W.	Maksymiliana
13.	S.	Edwarda
14.	C.	Kaliksta
15.	P.	Jadwigi, Teresy
16.	S.	Martyniana
17.	N.	*Małgorzaty*
18.	P.	Łukasza
19.	W.	Piotra z Alkantary
20.	S.	Jana Kantego
21.	C.	Urszuli i tow.
22	P.	Korduli
23.	S.	Jana Kap., Seweryna
24.	N.	*Misyjna, Rafała arch.*
25.	P.	Kryspiny
26.	W.	Ewarysta
27.	S.	Sabiny
28.	C.	Szymona, Tadeusza
29.	P.	Narcyza
30.	S.	Alfonsa, Edmunda
31.	N.	*Chrystusa Króla*

29.X.1611 — triumfalny wjazd Żółkiewskiego do Warszawy po zwycięstwie nad Moskwą.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

26 Sf. Dumitru (tylko w urzędach)

PAŹDZIERNIK

L I S T O P A D

1.	*P.*	*Wszystkich Swiętych*
2.	W.	Dzień Zaduszny
3.	S.	Huberta
4.	C.	Karola Borom.
5.	P.	Emeryka
6.	S.	Leonarda
7.	N.	*Engelberta*
8.	P.	Gotfryda
9.	W.	Teodora
10.	S.	Andrzeja z Awel.
11.	C.	Marcina
12.	P.	Pięciu braci polskich
13.	S.	Stanisława Kostki
14.	N.	*Józefata*
15.	P.	Alberta, Leopolda
16.	W.	Gertrudy, Edmunda
17.	S.	Salomei
18.	C.	Odona
19.	P.	Elżbiety
20.	S.	Feliksa
21.	N.	*Ofiarowania N.M.P.*
22.	P.	Cecylii
23.	W.	Klemensa
24.	S.	Jana od Krzyża
25.	C.	Katarzyny
26.	S.	Jana Berchmansa
27.	S.	Waleriana
28.	N.	*Zdzisławy*
29.	P.	Saturnina
30.	W.	Andrzeja ap.

L I S T O P A D

11.XI.1918 — odzyskanie niepodległości (święto narodowe).
22.XI.1918 — uwolnienie Lwowa.
29.XI.1830 — wybuch powstania listopadowego.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

8. Ziua M. S. Regelui Mihai I (tylko w urzędach)

L I S T O P A D

G R U D Z I E Ń

1.	S.	Eligiusza
2.	C.	Bibiany
3.	P.	Franciszka Ksaw.
4.	S.	Barbary
5.	N.	*Sabby*
6.	P.	Mikołaja
7.	W.	Ambrożego
8.	*S.*	*Niepok. Pocz. N.M.P.*
9.	C.	Leokadii
10.	C.	M. B. Loretańskiej
11.	S.	Damazego
12.	N.	*Aleksandra*
13.	P.	Łucji
14.	W.	Nikandra
15.	S.	Fortunata (Suche dni)
16.	C.	Euzebiusza
17.	P.	Łazarza (Suche dni)
18.	S.	Gracjana (Suche dni)
19	N.	*Nemezjusza*
20.	P.	Teofila
21.	W.	Tomasza ap.
22.	S.	Zenona
23.	C.	Wiktorii
24.	P.	Wig.B.N.,Adama i Ewy
25.	*S.*	*Boże Narodzenie*
26.	*N.*	*Szczepana 1. męcz.*
27.	P.	Jana ewang.
28.	W.	Młodzianków
29.	S.	Tomasza
30.	C.	Eugeniusza
31.	P.	Sylwestra

27.XII.1918 — początek powstania wielkopolskiego.

ŚWIĘTA W RUMUNII.

6 Sf. Nicolae (tylko w urzędach)
24 Crăciunul (tylko w urzędach)
25 Crăciunul
26 Crăciunul
27 Crăciunul (tylko w urzędach)

GRUDZIEŃ

KOMISJA POMOCY UCHODŹCOM POLSKIM W RUMUNII

Bukareszt :

Biuro Centrali: strada Argentina 41, tel. 270-23.
Oddział w Bukareszcie: strada Episcopul Radu 15, tel. 332-24.
Dom Polski (świetlica, stołówka, biblioteka): strada Christian Tell 21.
Izba chorych dla mężczyzn: strada Episcopul Radu 15.
Izba chorych dla kobiet: strada Saita 4.
Dom studentów: strada Episcopul Radu 15.
Dom studentek: strada Saita 4.

Prowincja :

Câmpulung-Muscel — Henri-Richard 6.
Caracal — Hajdeu 4.
Craiova — Ghica Vodă 26.
Drăgăşani — Tudor Vladmirescu 40.
Ocnele Mari — Casa Polonă.
Piteşti — Brătianu 58.
Slatina-Olt — Striharețu 1.
Turnu-Măgurele — Independenței 62.
Turnu-Severin — Kogălniceanu 1.

ADRESY W BUKARESZCIE INTERESUJĄCE UCHODŹCÓW

Poselstwo Chilijskie — str. Orlando 11.

Delegat Nuncjusza Apostolskiego dla Uchodźców Polskich w Rumunii — Nunţiatura Apostolica, strada Dr. Lueger 5, tel. 421-53 oraz 539-93.

Comisariatul General pentru Refugiaţii Poloni şi Internaţii Politici — strada Theodor Aman, tel. 481-87.

Societatea Naţională de Cruce Roşie a României (serviciul prizonierilor, refugiaţilor şi internaţilor) — Calea Dorobanţilor 1, tel. 110-16.

Dla spraw meldunkowych itp.

Prefectura Poliţiei Capitalei — Calea Victoriei 17, tel. 418-20.

Siguranţa Generală a Statului — Bd. Carol 80, tel. 306-20.

TARYFA POCZTOWA W RUMUNII

Karta: w miejscu i kraju 10 lei, za granicę 12 lei.

List do 20 gr.: w miejscu 12 lei, w kraju 16 lei, do Polski i Niemiec 18 lei, za granicę 20 lei.

List lotniczy: w kraju 20 lei, do Polski i Niemiec 39 lei.

Polecenie: w miejscu, w kraju i za granicę 20 lei.

Dodatkowa opłata za expres: w miejscu 30 lei, w kraju 40 lei, za granicę 40 lei.

Telegramy: w miejscu 5 lei, w kraju 7 lei za wyraz (minimum 15 wyrazów)

MODLITWA OBOZOWA

O Panie, któryś jest na niebie,
Wyciągnij sprawiedliwą dłoń:
Wołamy z cudzych stron do Ciebie
O polski dach i polską broń.

O Boże, skrusz ten miecz, co siekł nasz kraj:
Do wolnej Polski nam powrócić daj,
By stał się twierdzą nowej siły
Nasz dom, nasz dom.

O usłysz, Panie, skargi nasze,
O usłysz nasz tułaczy śpiew;
Z nad Warty, Wisły, Sanu, Bugu
Męczeńska do Cię woła krew.

O Boże, skrusz ten miecz, co siekł nasz kraj:
Do wolnej Polski nam powrócić daj,
By stał się twierdzą nowej siły
Nasz dom, nasz dom.

Maria Konopnicka

Z „PANA BALCERA W BRAZYLII"

Idziem do ciebie, ziemio, matko nasza,
Coś z pierworodnej zrodziła nas gliny!
Idziem do ciebie, rzesza twoja ptasza.
Powracające do gniazd swoich syny...
Niechaj nas dola, jak paździerz rozprasza—
Krzykniesz? Wnet twoje zbiorą się drużyny.
Przez imię twoje i na twe wołanie
Lud, wierny tobie, u boku ci stanie.

Serca się nasze pod stopy twe ścielą,
Polsko, jaką cię nie widziały duchy!...
Ty wyjdziesz srebrna — łez naszych kąpielą
Wymyta, strojna w zbóż twoich rańtuchy...
Pola się twoje wiosną rozweselą
Ludów! Ty cała w słoneczne wybuchy
Wolności pójdziesz, co tleją już w niebie.
...Idziemy, matko! Idziemy do ciebie!

WAŻNIEJSZE DATY:

Z HISTORII POLSKI

960—992 Mieczysław I,
966 chrzest Polski,
992—1025 Bolesław I Chrobry,
999 Śląsk i Morawy do Polski,
1018 zdobycie Kijowa,
1025 koronacja Bolesława I
1025—1034 Mieczysław II,
1034—1058 Kazimierz I Odnowiciel,
1058—1079 Bolesław II Śmiały,
1079—1102 Władysław Herman,
1102—1138 Bolesław III Krzywousty,
1138—1146 Władysław II,
1146—1173 Bolesław IV Kędzierzawy,
1173—1177 Mieczysław IV Stary,
1177—1194 Kazimierz II Sprawiedliwy,
1180 zjazd w Łęczycy,
1194—1227 Leszek I Biały,
1227—1279 Bolesław V Wstydliwy,
1241 najazd Mongołów,
1279—1286 Leszek II Czarny,
1288—1290 Henryk Probus
1295 koronacja Przemysława
1296—1305 Wacław,
1306—1333 Władysław Łokietek,
1331 bitwa pod Płowcami,
1333—1370 Kazimierz Wielki,

1347 statut wiślicki,
1352 księstwo halickie do Polski,
1364 utworzenie uniwersytetu w Krakowie,
1366 Wołyń do Polski,
1370—1382 Ludwik I,
1374 przywileje koszyckie,
1382—1386 Jadwiga,
1386—1434 Władysław Jagiełło,
1410 klęska Krzyżaków pod Grunwaldem,
1413 unia horodelska,
1434—1444 Władysław Warneńczyk,
1444 bitwa pod Warną,
1447—1492 Kazimierz Jagiellończyk,
1466 powrót Pomorza do Polski,
1492—1501 Jan Olbracht,
1501—1506 Aleksander,
1505 ustawa „nihil novi",
1506—1548 Zygmunt I Stary,
1548—1572 Zygmunt II August
1551 Inflanty do Polski,
1569 unia lubelska,
1572 Polska królestwem elekcyjnym,
1573—1574 Henryk Walezy,
1576—1586 Stefan Batory,
1578—1582 zwycięska wojna z Moskwą,
1586—1632 Zygmunt III Waza,
1605 zwycięstwo pod Kirchholmem,
1610 zwycięstwo pod Kłuszynem, Polacy w Moskwie,
1621 bitwa pod Chocimem,
1632—1648 Władysław IV,
1648—1669 Jan Kazimierz,
1651 bitwa pod Beresteczkiem,
1655 obrona Częstochowy,

1660 pokój oliwski,
1669—1673 Michał Wiśniowiecki,
1674—1696 Jan III Sobieski,
1683 bitwa pod Wiedniem,
1697—1733 August II,
1733—1763 August III,
1763—1795 Stanisław August,
1768 konfederacja barska,
1772 pierwszy rozbiór,
1773 utworzenie Komisji Edukacyjnej,
1791 konstytucja 3 maja,
1793 drugi rozbiór,
1794 powstanie kościuszkowskie,
1795 trzeci rozbiór,
1797 utworzenie legionów polskich we Włoszech,
1807 Księstwo Warszawskie,
1812 wyprawa Napoleona na Moskwę,
1815 Królestwo Polskie kongresowe,
1830—1831 powstanie listopadowe,
1863—1864 powstanie styczniowe,
1914—1918 wojna światowa i udział w niej polskich sił zbrojnych,
1918 odrodzenie państwa polskiego,
1918—1922 Józef Piłsudski naczelnikiem państwa,
1919 traktat wersalski,
1919—1920 wojna polsko-sowiecka,
1920 zwycięstwo pod Warszawą,
1921 pokój ryski,
1921 konstytucja marcowa,
1922 Gabriel Narutowicz pierwszym prezydentem,

1922—1926 Stanisław Wojciechowski prezydentem,
1926—1939 Ignacy Mościcki prezydentem,
1935 konstytucja kwietniowa,
1939 początek drugiej wojny światowej.

WŁADYSŁAW RACZKIEWICZ

Władysław Raczkiewicz urodził się 16 stycznia 1885 roku w ziemi mińskiej, odbył studia prawne na uniwersytetach w Petersburgu i Dorpacie, po czym w 1911 r. rozpoczął pracę adwokacką w Mińsku, biorąc jednocześnie żywy udział w ruchu niepodległościowym. Po przewrocie w Rosji 1917 r. organizuje tam polskie siły zbrojne, a przyjechawszy do ojczyzny rozpoczyna jeszcze podczas toczącej się wojny polsko-sowieckiej służbę w administracji terenów wschodnich. W latach 1920—1930 jest wojewodą nowogródzkim i wileńskim z wyjątkim lat 1921 i 1925/26, kiedy zostaje powołany dwukrotnie na stanowisko ministra spraw wewnętrznych. W roku 1930 wybrany senatorem obejmuje godność marszałka senatu, którą piastuje do roku 1935. Później powraca znów do administracji rządowej, będąc ostatnio wojewodą pomorskim. Pracuje wydatnie na polu społecznym, zwłaszcza jako prezes Światowego Związku Polaków z Zagranicy.

Z HISTORII RUMUNII

1330 walki wojewody Basaraba z królem węgierskim Karolem Robertem, powstanie wolnego kraju rumuńskiego (Ţara Românească) zwanego także Multanią lub Wołoszczyzną,

1359 pierwsza metropolia rumuńska w Curtea-de-Argeş.

1359 walki wojewody Bogdana z królem węgierskim Ludwikiem Wielkim i utworzenie wolnej Mołdawii.

1387 wojewoda mołdawski Piotr Muşat staje się wasalem Rzeczypospolitej Polskiej na mocy umowy z królem Władysławem Jagiełłą,

1386—1418 Mircea Wielki, wojewoda wołoski, prowadzi walki z Turkami i zawiera przymierze z Polską, musi jenak r. 1413 uznać się wasalem Turcji,

1400—1432 Aleksander Dobry, wojewoda mołdawski, zawiera traktaty z Polską,

1437 powstanie Rumunów w Siedmiogrodzie przeciwko Węgrom,

1451—1457 Piotr Aron, wojewoda mołdawski, musi uznać zwierzchnictwo Turcji,

1456—1462 Vlad Ţepeş, wojewoda wołoski, walczy z Turkami,

1457—1506 Stefan Wielki, wojewoda mołdawski: uzyskanie i utrata Kilii nad Morzem Czarnem, traktat z Polską, walki z Turcją, później z Polską i zajęcie Pokucia, klęska Polaków na Bukowinie,

1527—1538 Piotr Rareş, wojewoda mołdaski, zwyciężył cesarza Ferdynanda 22 czerwca 1529 r. pod Feldiora, a był pokonany przez Polaków pod Obertynem 22 sierpnia 1531 r.,

1593—1601 Michał Waleczny, wojewoda wołoski, pobił Turków pod Calugăreni 13 sierpnia 1595 r., Węgrów pod Salimbar 18 października 1599 r. i odbył uroczysty wjazd do Alba-Iulia, wreszcie zajął Mołdawię i wkroczył do Jass 1 czerwca 1600 r., jednocząc w ten sposób wszystkie ziemie rumuńskie, wkrótce jednak zginął zamordowany 19 sierpnia 1601 r.,

1632—1654 Maciej Basarab, wojewoda wołoski, prowadził działalność kulturalną,

1634—1653 Wasyl Lupu, wojewoda mołdawski, również zasłużony na polu kultury,

1688—1714 Konstanty Brancoveanu, wojewoda wołoski, zakładał klasztory, szkoły i drukarnie,

1699 pokój karłowicki oddaje Siedmiogród Austrii,

1714 początek trwającej do r. 1821 epoki fanariotów tj. nadsyłanych przez Turcję wojewodów obcego pochodzenia,

1718—1739 Oltenia pod panowaniem austriackim,

1768—1774 wojna turecko rosyjska, wtargnięcie wojsk rosyjskich do Mołdawii,

1775 odstąpienie Austrii przez Turcję północnej części Mołdawii, zwanej odtąd Bukowiną,

1784 powstanie Horii w Siedmiogrodzie,

1806—1812 wojna turecko-rosyjska, okupacja rosyjska oraz pokój bukareszteński w r. 1812, pociągający utratę na rzecz Rosji Mołdawii wschodniej pod nazwą Besarabii,

1821 rewolucja Tudora Vladimirescu,

1828—1829 wojna turecko-rosyjska,

1828—1834 oqupacja rosyska, wydanie Statutu Organicznego,

1848 ruchy rewolucyjne w Mołdawii, Multanii i Siedmiogrodzie,

1853—1856 wojna krymska,

1858 utworzenie Księstw Zjednoczonych,

1859 faktyczne zjednoczenie księstw przez obiór Aleksandra Cuzy,

1859—1866 Aleksander Cuza organizuje współczesne państwo rumuńskie noszące od roku 1861 oficjalnie nazwę Rumunii.

1866—1914 Karol I,

1877—1878 wojna rumuńsko-turecka,

1877 ogłoszenie niepodległości Rumunii 10 maja, zdobycie Grivity 30 sierpnia. Plewny 28 listopada,

1878 traktat berliński uznaje niepodległość Rumunii i przyłącza Dobrudżę,

1881 Rumunia królestwem,

1913 udział Rumunii w wojnie bałkańskiej i przyłączenie reszty Dobrudży,

1914—1927 Ferdynand I,

1916—1918 udział Rumunii w wojnie: wkroczenie do Siedmiogrodu, zajęcie zachodniej Rumunii przez nieprzyjaciela, bitwy pod Mărăşti i Mărăşeşti w lecie 1917 r., przymusowy pokój w Bukareszcie, zmiana sytuacji w roku 1918 — zajęcie Besarabii, Bukowiny i Siedmiogrodu,

1919—1920 traktaty pokojowe ustalają granice wielkiej Rumunii,

1927—1930 Michał I z regencją,

1930—1940 Karol II,

1940 utrata Besarabii, północnej Bukowiny oraz części Siedmiogrodu,

1940 wstąpienie na tron króla Michała I,

1941 Rumunia bierze udział w wojnie, odzyskuje Besarabię i północną Bukowinę.

Józef Mączka

MATULI MOJEJ

A kiedy przyjdzie zbożny czas,
Że zmilkną już armaty —
Może powrócim obaj wraz
Do progów Twojej chaty....

Jako z rodzinnych ongiś niw
Wracalim w czas spokojny,
Powiadać dzieje kłośnych żniw,
Gdy dzień się kończył znojny!

I radość z nami wejdzie w próg
I zmilknie łez niedola —
Jeśli pozwoli dobry Bóg,
Że wrócim razem z pola...

POLSKIE ROCZNICE LITERACKIE

400 „Krótka Rozprawa" Reja

Czterysta lat temu, roku 1543, pojawiła się „Krótka rozprawa między trzema osobami: panem, wójtem a plebanem" Mikołaja Reja, która jako dzieło literackie nie stanowiłaby wydarzenia większej doniosłości, gdyby nie fakt, iż utwór ten rozpoczyna nową epokę literatury polskiej.

Od tej pierwszej książki Reja datuje się tak zwany złoty wiek naszego piśmiennictwa, gdy pod wpływem humanizmu i reformacji rozbrzmiewa w twóczości zamiast łacińskiej mowa polska, tworząc w ten sposób literaturę narodową.

„Krótka rozprawa", będąca satyrą na wady różnych sfer społecznych polskich, nie staje jeszcze pod względem artystycznym na tej wyżynie, na jaką niebawem wyniesie poezję polską Jan Kochanowski. Tym nie mniej jednak otwiera ona czterowiekowy rozwój literatury polskiej, na którą z dumą patrzeć możemy, jako na wielki wkład narodu polskiego do skarbca duchowego Europy.

250 *Andrzej Morsztyn*

Przed dwustu pięćdziesięciu laty zmarł Andrzej Morsztyn, jeden z wybitniejszych poetów polskich XVII wieku.

Andrzej Morsztyn (1620—1693) pozostawał pod wpływami obcymi literatury romańskiej—włoskiej, francuskiej i hiszpańskiej. W swych utworach dobiera obrazów poetycznych i sypie przenośniami, przeciwieństwami i innymi ozdobami stylu, którym nieraz nie odpowiada równomiernie treść. Ale właśnie przez tę ozdobność języka wyrabia mowę polską, czyniąc ją zdolną do wyrażania różnego rodzaju uczuć.

Na tym polega główne znaczenie Andrzeja Morsztyna.

100 *„Przedświt" Krasińskiego.*

W bieżącym 1943 roku przypada setna rocznica ukazania się dzieła Zygmunta Krasińskiego, które stało się szczytowym wyrazem prądu ideowego i literackiego, zwanego mesjanizmem. Dziełem tym był „Przedświt".

Mesjanizm pojawił się po upadku niepodległości, a w całej pełni rozwinął po klęsce narodowej, jaką było zakończenie powstania listopadowego. Wynikał on z rozdźwięku pomiędzy smutną dolą ojczyzny a wiarą w dobroć Boga. Rozwiązania szu-

kano w przekonaniu, że Polska cierpi tak jak Chrystus, a męka jej potrzebna jest dla odkupienia świata.

Przejawy tego mesjanizmu występują już u poetów początku XIX wieku, jak Woronicza i Brodzińskiego, a po roku 1831 w coraz wyraźniejszej formie przejawiają się w „Dziadach" oraz „Księgach narodu i pielgrzymstwa polskiego" Mickiewicza. Wszędzie jednak wyrażone są raczej pod postacią wizyjnych obrazów, niż rozumowanego sformułowania.

Dopiero Krasiński dochodzi do głębszego ujęcia poglądu mesjanicznego, co się stało w dużej mierze pod wpływem jednego z dzieł polskiego filozofa Augusta Cieszkowskiego. W dziele tym sądzi Cieszkowski, że dzieje ludzkości należy podzielić na trzy epoki: starożytną, chrześcijańską i przyszłą.

Opierając się o ten podział historii, Krasiński dochodzi do przekonania, że jak Chrystus otworzył drugą epokę, cierpieniem swym zbawiając ludzi, tak Polska rozpocznie epokę trzecią, przez swą mękę zbawiając narody, które odtąd nie będą mogły być pozbawione bytu państwowego.

Te przekonania Zygmunt Krasiński zapragnął wypowiedzieć w „Przedświcie", którego początki odnoszą się do roku 1841, a opracowanie wypełniło rok 1842 i początek 1843. Utwór sam został oznaczony przez poetę datą 17 marca 1843 roku, który to dzień należy uznać jako chwilę jego za-

kończenia. „Przedświt” został ogłoszony drukiem w Paryżu w maju 1843 r.

„Przedświt” składa się z dwóch części: prozaicznej i poetyckiej. Pierwsza zawiera uzasadnienie prawdy, że Polska jest Chrystusem narodów, druga podaje tę prawdę w formie obrazów i wizyj.

Oto parę twierdzeń z części pierwszej:

„Wszystkie państwa na przekór narodowościom się tworzą; wszystkie państwa są rozćwiartowaniem jednej lub kilku narodowości na korzyść martwego ideału gabinetowego. — Idea Chrystusowa, idea wszechmiłości zapomniana i gwałcona co krok; nigdzie jednak tak antychrystycznie jak rozbiorem Polski”.

„Trzeba było śmierci naszej; trzeba będzie naszego wskrzeszenia — na to, by słowo Syna człowieczego, wieczne słowo życia, rozlało się na okręgi społeczne świata. Właśnie przez naszą narodowość umęczoną na krzyżu historii, objawi się w sumieniu Ducha ludzkiego, że sfera polityki musi się przemienić w sferę religijną”.

„Jedno z dwojga: albo święta przyszłość ludzkości przepada, albo warunkiem jej dopełnienia się jest życie Polski”.

A oto dwa urywki z części poetyckiej:

„Jak Bóg w niebie — tak koniecznie
Bóg nas wcieli w drugie ciało!
Bośmy w żadnej zgonu chwili
Ducha nigdy nie stracili.
Próbę grobu my odbyli,
Prawem naszym — Zmartwychwstanie!

Dziś lub jutro dasz je, Panie.
„Zrzuć więc smutek — zrzuć więc trwogę,
Daj mi rękę w jedną drogę!
Wiem co trudu na niej jeszcze,
I co bólu — i co klęski;
Ale ufaj w czucie wieszcze,
Już nam błysnął świt zwycięski!"

Dziś w sto lat po ukazaniu się „Przedświtu" różnimy się wielce od mesjanistycznego ujmowania roli Polski w świecie, ale podobnie jak Krasiński wierzymy w wieczną przyszłość naszej Ojczyzny.

50 *Józef Bliziński.*

Lat temu pięćdziesiąt 29 kwietnia 1893 roku zmarł jeden z następców Fredry — Józef Bliziński. Urodzony 10 marca 1827 r. i wychowany w atmosferze dworu szlacheckiego przeżywa epokę po powstaniu styczniowym przynoszącą wiele zmian w stosunkach społecznych. Tę atmosferę odtwarza Bliziński w swoich utworach scenicznych, dając rozmaite typy szlacheckie w „Panu Damazym", w „Marcowym kawalerze" lub też charakteryzując inne już środowiska ludzi interesu. Sięga nieraz po szczere nuty uczuciowe jak np. w „Róży-czce".

W epoce, gdy do teatru nadciągał duch kosmopolityczny, Bliziński reprezentuje w nim tradycję polską.

5 *Teofil Lenartowicz.*

Również pięćdziesiąt lat mija od śmierci zmarłego w 1893 roku Teofila Lenartowicza. Syn niezamożnych rodziców urodził się w 1822 r., w Warszawie, gdzie zamieszkiwał do roku 1848, po czym przeniósł się za granicę i we Florencji spędził resztę życia.

Poezja Lenartowicza oparta jest głównie na prostych nutach ludowych, przy czym ma dużo podkładu religijnego. Niektóre z jego wierszy, jak np. „Wiochna" i „Kalina" stały się bardzo popularne.

25 *Lucjan Rydel.*

Jednym z popularniejszych poetów przełomu XIX i XX wieku był urodzony w r. 1870 a zmarły przed dwudziestu pięciu laty w 1918 r. Lucjan Rydel.

Jego twórczość przejawiała się na dwóch polach: uczuciowej poezji, z której bardzo znaną była np. „Bajka o Kasi i królewiczu", oraz dzieł dramatycznych. Dramaty Rydla obejmują zarówno tragedie z życia chłopskiego rzucone na kanwę świata nadprzyrodzonego („Zaczarowane koło"), udramatyzowane widowiska („Betleem polskie", „Twardowski"), jak i sztuki współczesne („Na zawsze", „Bodenhaim"), a wreszcie trylogię historyczną „Zygmunt August".

Lucjan Rydel przekładał również „Iliadę".

25 *Tadeusz Miciński.*

W drodze powrotnej do kraju z bolszewickiego zamętu w roku 1918 zginął Tadeusz Miciński, urodzony roku 1873, poeta, który rozpoczął swą twórczość od drobniejszych uczuciowych utworów „Nauczycielka", „Dęby czarnobylskie", a wkrótce przeszedł do wielkich powieści i dramatów („Kniaź Patiomkin", „Bazylissa Teofanu", „Nietota", „Ksiądz Faust") opartych o prężywanie wzruszeń w formach jak najbardziej fantastycznych. Miał on olbrzymią wyobraźnię twórczą i dlatego głoszone prawdy wcielał w symbole-mity. Nie był Miciński pisarzem łatwym do czytania, lecz w trudnej formie podejmował wielkie zagadnienia walki o „czyn zmieniający naturę poziomą człowieka".

RUMUŃSKIE ROCZNICE LITERACKIE

250 *Metropolita Dosofteiu.*

W bieżącym roku literatura rumuńska będzie obchodzić 250 rocznicę śmierci metropolity Dosofteiu.

Urodzony w 1624 r. nosił zrazu świeckie nazwisko Dimitrie Barila, w r. 1649 wstąpił do klasztoru, w r. 1658 został biskupem w Huşi, a w r. 1671 metropolitą Mołdawii. Wkrótce jednak musiał emigrować do Polski, skąd powraca do ojczyzny, aby jako zwolennik polityki propolskiej raz jeszcze

opuścić Mołdawię i tym razem już do końca życia przebywać w Żółkwi i Stryju. Zmarł 13 grudnia 1693 roku.

Głównym dziełem Dosofteiu jest „Psałterz". Nie jest to przekład, ale wierszowana przeróbka, tym dla nas ciekawsza, że znać na niej bardzo silny wpływ Jana Kochanowskiego. Od poety polskiego zaczerpnął Dosofteiu wszystkie formy wersyfikacji, jak długość wierszy, rodzaj rytmu i rymów; nie bez znaczenia pozostała obrazowść stylu Kochanowskiego. Psałterz Dosofteiu został ogłoszony drukiem w Polsce w roku 1673.

Drugim dziełem Dosofteiu jest „Życie świętych"; poza tym napisał kilka książek kościelnych.

Znaczenie omawianego pisarza dla rozwoju piśmiennictwa rumuńskiego jest duże — on to bowiem utorował drogę oryginalnej twórczości narodowej przez swój „Psałterz".

100 *Carmen Sylva.*

Carmen Sylva był to pseudonim literacki królowej Elżbiety, żony króla Rumunii Karola I, urodzonej w Neuwied przed stu laty r. 1843, a zmarłej r. 1915. Pisała ona w kilku językach: po niemiecku, po francusku i po rumuńsku. Jej twórczość obejmuje zarówno utwory dramatyczne („Wdowy pana Daniela", „Mistrz Manole", „Mariora"), jak powieści („Kto puka?", „Astra", „Z dwóch światów"), jak poezje i bajki dla dzieci.

25 *Barbu Delavrancea*

Barbu Ştefănescu-Delavrancea urodzony w 1858 r. pochodził z ubogiej rodziny, wybił się jednak szybko, zostając posłem, burmistrzem Bukaresztu i ministrem.

Jego twórczość dzieli się na dwa okresy. W pierwszym sięgał do życia ludu rumuńskiego, pokazując jego nędzę i cierpienia (powieści „Paraziţii", „Hagi-Tudose", „Rasmiriţa"), lecz mimo to nie wpadając w pesymizm dzięki uwzględnieniu również jaśniejszych przejawów. Po dłuższej przerwie Delavrancea ogłosił wielką trylogię historyczną w formie dramatycznej: pierwsza część „Apus de soare" (Zachód słońca) mówi o Stefanie Wielkim, druga „Viforul" (Huragan) o panowaniu Stefanity, trzecia „Luceafărul" (Gwiazda wieczorna) o księciu Piotrze Rareş.

W ostatnich latach życia Delavrancea rozwijał żywą działalność na rzecz udziału Rumunii w poprzedniej wojnie światowej, nie doczekał się jednak jej końca, umierając przed dwudziestu pięciu laty w 1918 roku.

25 *Gheorghe Coşbuc*

Gheorghe Coşbuc urodzony w 1866 r. pochodził z Siedmiogrodu, lecz w 1890 r. przeniósł się do Bukaresztu gdzie był

jednym z twórców czasopism o dużym znaczeniu kulturalnym, jak „Vatra", „Sămănătorul" i „Vieaţa literară"; wiele tłumaczył z obcych języków (Eneida, Boska Komedia). W roku 1910 wyjechał do swych stron rodzinnych, wrócił jednak później do Bukaresztu, pozostał tu podczas wojny i zmarł w 1918 roku, nie doczekawszy się przyłączenia swego ukochanego Siedmiogrodu do ojczyzny.

Twórczość poetycka Coşbuca jest bardzo wielostronna. Daje on poematy epickie jak „Nunta Zamfirei" i „Moartea lui Fulger" przedstawiające obrazy życia miejskiego w jego weselnych i pogrzebowych obrzędach, daje szereg ballad bądź to opisujących przeszłość narodową, bądź opartych na podaniach ludowych. „Cântece de vitejie" (Pieśni o waleczności) opisują czyny bohaterskie z walk 1877 roku z całym uwzględnieniem okropności wojny. Coşbuc jest również piewcą przyrody w „Vestitorii primăverii" (Zwiastuny wiosny), w „La Paşti" (Na Wielkanoc), w „Nunta in codru" (Wesele w lesie).

Gheorghe Coşbuc dzięki oparciu swej twórczości o pierwiastki ludowe kształtuje nowy prąd w literaturze rumuńskiej i staje się najwybitniejszym jej przedstawicielem na przełomie XIX i XX wieku.

ROZPORZĄDZENIE O ZASIŁKACH I PRACY UCHODZCÓW POLSKICH

W rumuńskim „Monitorze Oficjalnym" zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 27 czerwca 1942 r. dotyczące uchodźców polskich.

Pierwszy rozdział omawia sprawę zasiłku na utrzymanie, ustalając jego wysokość na 100 lei dziennie dla osoby dorosłej a 50 lei dla dziecka do lat 18. Maximum zasiłku dla rodziny w jednym gospodarstwie domowym wynosi 12.000 lei miesięcznie. Byli ministrowie, podsekretarze stanu oraz dyrektorowie departamentu otrzymują zasiłki wyższe. Zasiłek mogą pobierać tylko uchodźcy przybyli do Rumunii między 1.IX.1939 a 27.VI. 1940 oraz ich dzieci urodzone w Rumunii. Nie pobierają zasiłku przybyli na podstawie wizy rumuńskiej, mający pracę lub odmawiający jej przyjęcia pomimo skierowania do niej oraz zamieszkali w Bukareszcie z wyjątkiem profesorów, studentów, uczniów oraz chorych. Pobierający zasiłki są obowiązani do mieszkania we wskazanych im miejscowościach.

Drugi rozdział zajmuje się prawami i obowiązkami uchodźców co do pracy. Mogą oni otrzymywać czasowo prawo pracy i wykonywania swych zawodów na podstawie zezwoleń wydawanych przez „Komisariat

Generalny do Spraw Uchodźców Polskich". Umowy o pracę winny być zatwierdzane przez ten Komisariat. Od płac za pracę są dokonywane potrącenia na pokrycie zasiłków dla innych uchodźców polskich; potrącenia te wynoszą przy płacach od 6.000 do 12.000 lei miesięcznie 20%, przy płacach ponad 12.000 lei 30%. Uchodźcy pobierający jakąkolwiek płacę nie otrzymują zasiłków, ich rodziny pozostające we wspólnym gospodarstwie z zarobkującym uchodźcą pobierają zasiłki z tym zastrzeżeniem, że łączna suma płacy i zasiłków nie może przekraczać 12.000 lei miesięcznie. Uchodźcy polscy z wyjątkiem dzieci poniżej lat 15, starców ponad lat 57, kobiet mających dzieci poniżej lat 15 oraz osób chorych są zobowiązani do przyjęcia pracy, do której zostali skierowani.

POLACY W RUMUNII

Ilość i rozmieszczenie.

Przebywający obecnie Polacy w Rumunii obejmują cztery grupy:

1) miejscowa mniejszość polska t. j. Polacy osiedli oddawna w Rumunii i posiadający obywatelstwo rumuńskie; liczbę osób tej kategorii obliczano przed wojną na około 80.000 z rozsiedleniem głównie na Bukowinie i w Besarabii, przy czym były tu reprezentowane różne warstwy społeczne, jak rolnicy, rzemieślnicy, robotnicy oraz inteligencja miejska; do tej grupy można by również zaliczyć Polaków stale osiadłych na Zadniestrzu (Transnistrii) o liczbie bliżej nieokreślonej;

2) przedwojenna polska emigracja zarobkowa w ilości kilku tysięcy rozrzucona po terenie całej Rumunii z paru większymi skupieniami (jak np. Lupeni) o wyraźnej przewadze elementu robotniczego;

3) uchodźcy polscy z roku 1939 w ilości obecnie około 3.200 osób, do których należy dołączyć około 300 osób przybyłych już podczas wojny z terenu okupacji sowieckiej lub też wyjątkowo z innych miejsc pobytu; uchodźcy ci są zgrupowani w 10 większych ośrodkach (Craiova — 720, Bu-

kareszt — 410, Turnu-Severin — 340, Slatina-Olt — 240, Piteşti — 240, Câmpulung-Muşcel — 175, Ocnele Mari — 165, Drăgăşani — 160, Caracal — 150, Turnu-Măgurele — 80), a reszta rozproszona po innych miejscowościach;

4) wysiedleńcy z pogranicza byłego terenu sowieckiego w Polsce, skierowani przez władze sowieckie do pozostającej wówczas pod ich administracją Besarabii i tam pozostali w czasie odebrania tego kraju przez Rumunię; jest tam około 10.000 Polaków (oprócz 20.000 Ukraińców) w okolicach Kiszyniowa; do tej kategorii należy dodać pewną liczbę wysiedleńców na terenie Zadniestrza.

Komisja Pomocy Uchodźcom Polskim.

Komisja Pomocy Uchodźcom Polskim w Rumunii, obecnie jedyna organizacja sprawująca opiekę nad Polakami w Rumunii, powstała w czasie, kiedy funkcjonowały jeszcze inne formy i instytucje tej opieki. Utworzona została ona w końcu września 1939 r. przez dyrektora naczelnego Polskiej Y.M.C.A. p. Pawła Supera przy współudziale organizacyj rumuńskich.

W chwili decyzji zawieszenia stosunków dyplomatycznych między Polską a Rumunią Rząd Polski notą swą do Rządu Rumuń-

skiego z końca października 1940 r. powierzył opiekę prawno-konsularną nad obywatelami polskimi Poselstwu Chili, zaś opiekę charytatywną i kulturalno-oświatową Komisji Pomocy. Nota powyższa przyjęta oficjalnie do wiadomości przez Rząd Rumuński stanowi podstawę prawno-formalną istnienia i działania Komisji.

Prace Komisji są prowadzone przez Centralę w Bukareszcie oraz 10 oddziałów w większych skupieniach uchodźców tj. w Bukareszcie, Campulungu, Caracalu, Craiovej, Dragaşani, Ocnele Mari, Piteşti, Slatinie, Turnu-Magurele i Turnu-Severin; w dwóch mniejszych skupieniach Braşovie i Targul-Carbuneşti istnieją delegatury.

Zakres prac Komisji w odniesieniu do uchodźców jest następujący:

1. *Zasiłki na utrzymanie.* Ponieważ niektórzy uchodźcy ze względów formalnych nie mogą korzystać z wypłacanych przez władze rumuńskie zasiłków (100 lei dziennie dla osób dorosłych i 50 lei dla dzieci do lat 18), tym więc osobom Komisja wypłaca zapomogi w wysokości od 70 do 100 lei dziennie.

2. *Jadłodajnie.* We wszystkich 10 ośrodkach utrzymywane są jadłodajnie, wydające obiady w cenie 23—30 lei (w Bukareszcie 40 lei), kolacje 15—20 lei. Komisja pokrywa

koszty lokalu, niektóre koszty rzeczowe i administracyjne oraz inwestycje, a także udziela kredytu na zapasy celem potanienia i możliwej stabilizacji ceny posiłków.

3. *Dożywianie dzieci.* Akcja ta obejmuje wszystkie dzieci do lat 18, tj. pobierające zasiłek tylko 50-lejowy, i ma na celu zapewnienie każdemu dziecku jednego dodatkowego posiłku przygotowywanego pod nadzorem kół rodzicielskich lub kół kobiet; w wypadkach małej ilości dzieci w ośrodku pomoc jest wypłacana gotówką; stawki pomocy wynoszą 10 lei na dzieci młodsze i 15 lei na dzieci starsze.

4. *Dożywianie chorych.* Akcja ta na podstawie kwalifikacji lekarskiej obejmuje stale przede wszystkim gruźlików i diabetyków oraz wypadki schorzeń przewodu pokarmowego; poza tym doraźnie i czasowo obejmuje wypadki rekonwalescencji, okres czasu przed i po porodzie itd.; stawki pomocy wahają się od 600 do 900 lei miesięcznie.

5. *Opieka lekarska.* We wszystkich 10 ośrodkach Komisja utrzymuje lekarzy, ambulatoria i oddziałowe apteki podręczne. Chorzy leczeni ambulatoryjnie w oddziałach lub też skierowani do szpitali rumuńskich mają pokrywane koszty zabiegów lekarskich. Poza tym w Bukareszcie istnieją izby chorych dla 12 mężczyzn i 4 kobiet

wymagających specjalnego leczenia, a których nie można ulokować w szpitalach miejscowych.

6. *Pomoc odzieżowa.* Jako akcja powszechna pomoc odzieżowa jest prowadzona tylko w razie posiadania specjalnych funduszów, szczególnie na pomoc zimową. Nadto jest prowadzona akcja reperacji odzieży w rozmiarach zależnych od będących w rozporządzeniu środków.

7. *Szkolnictwo.* Szkoły powszechne i średnie (gimnazjum i liceum) istnieją w Bukareszcie, w Craiovej (z filią w Ocnele Mari) i w Turnu-Severin, a w trzech innych miejscowościach szkoły powszechne. Ogólna liczba uczniów wynosi obecnie 229. W Turnu-Severin utrzymywana jest bursa dla samotnych uczniów. Świadectw dojrzałości w latach 1940/41 i 1941/42 wydano 57; są one uznawane przez władze rumuńskie i znaczna część abiturientów studiuje na wyższych uczelniach. Oprócz szkół są prowadzone kursy w zakresie szkoły powszechnej i średniej dla dorosłych. Podręczniki języka polskiego i historii są odbijane i rozsyłane do szkół.

8. *Pomoc dla akademików.* Pomoc dla akademików obejmuje: a) mieszkanie w bursie dla studentów na 36 miejsc i dla studentek na 18 miejsc, b) dopłatę do obiadów w wysokości 10 lei, c) pokrywanie opłat w uczel-

niach i zasiłki na pomoce naukowe. Poza tym Komisja uczestniczy w 2/5 w stworzonym funduszu stypendialnym dla młodzieży akademickiej. Pomoc w powyższych formach jest udzielana około 70 studentom przy ogólnej ilości studiujących uchodźców polskich 120 w Bukareszcie (uniwersytet 67, akademia handlowa 27, politechnika 18 itd.) i 6 w Timişoarze.

9. *Przysposobienie zawodowe.* Bezpośrednio przez oddziały, przez koła kobiet itd. prowadzone są różnego rodzaju kursy, jak językowe, handlowe, techniczne, krawieckie, trykotarskie itd. W związku z tym pozostają warsztaty prowadzone częściowo jako szkoleniowe, częściowo jako zarobkowe uchodźców na potrzeby innych uchodźców.

10. *Ogrody działkowe.* Akcja prowadzona od wiosny do jesieni ma na celu zatrudnienie uchodźców bądź dla własnej (działki indywidualne), bądź zbiorowej (działki wspólne) korzyści. Komisja zapewnia teren, wydatki inwestycyjne i nasiona.

11. *Świetlice.* We wszystkich oddziałach znaczna część lokalu jest przeznaczona na cele świetlicowe, a w Bukareszcie utrzymywany jest oddzielny „Dom Polski". W świetlicach znajdują się biblioteki, czytelnie, gry towarzyskie itp. Około dwudziestu bibliotek liczących po 50 książek jest wymienianych przez poszczególne oddziały.

12. *Różne.* Poza powyższymi działami pracy są prowadzone jeszcze inne stale lub dorywczo. Można z nich wymienić następujące; pomoc dla internowanych, pomoc dla jeńców pochodzenia polskiego, pośrednictwo pracy dla uchodźców polskich, popieranie wśród nich sportu, urządzanie kolonii i półkolonii letnich dla młodzieży, ogłoszenie konkursu na prace naukowe, obchody tradycyjne (wilia i gwiazdka, święcone, zaduszki) i narodowe, przeprowadzanie ewidencji zmarłych uchodźców, opieka nad ich grobami i spuścizną.

Poza tym działalność oddziałów K.P.U.P. była prowadzona przez:

Społeczne Fundusze Pożyczkowo-Zapomogowe istniejące przy wszystkich oddziałach; kapitały ich pochodzą ze składek uchodźców (przeważnie 30 lei miesięcznie) i subwencyj Komisji; z małymi wyjątkami wszyscy uchodźcy należą do tych Funduszów, w których mogą zaciągać pożyczki w wypadkach specjalnych potrzeb, opóźnienia wypłaty zasiłków itp.

Komisje Doradcze istniejące przy każdym oddziale i będące społecznymi organami doradczymi, wyłaniającymi w miarę potrzeby społeczne kolegia dla celów specjalnych np. stołowni, kwalifikowania uchodźców dla uzyskania świadczeń itp.

Sądy Obywatelskie istniejące w większości oddziałów dla rozpatrywania sporów między uchodźcami o charakterze bardziej osobistym.

Ludność Świata w wojnie. Z ludności Świata, wynoszącej 2 miliardy 216 milionów osób, zamieszkuje w krajach biorących udział w wojnie 2 miliardy 66 milionów, tylko więc 150 milionów czyli 7% ludności Świata nie bierze udziału w wojnie.

Kraje europejskie. Przed obecną wojną i zmianami terytorialnymi bezpośrednio ją poprzedzającymi większe kraje europejskie liczyły :

	mieszk. w mil.	km. kw. w tys.
Związek Sowiecki (cz. eur.)	135	5.999
Niemcy	67	471
W. Brytania	47	245
Włochy	43	310
Francja	42	551
Polska	34	389
Hiszpania	25	505
Rumunia	19	295
Czechosłowacja	15	140
Jugosławia	15	248

Obszar, granice i podział Polski. Obszar Polski w roku 1938 wynosił 388.634 km kw., w roku 1939 — 389.437 km kw. Granice Polski w r. 1938 liczyły: z Niemcami 1.912

km. ze Związkiem Sowieckim 1412 km. z Czechosłowacją 934 km. z Litwą 507 km. z Rumunią 347 km, z Gdańskiem 121 km, z Łotwą 106 km, granica morska 140 km. Według podziału administracyjnego z 1939 r. Polska dzieliła się na 16 województw i miasto stołeczne Warszawę, na 264 powiatów, na 611 miast i 3.195 gmin wiejskich.

Polacy za granicą. Liczebność ludności polskiej poza granicami kraju wynosiła w 1938 roku:

Stany Zjednoczone	4.000.000
Niemcy	1.500.000
Związek Sowiecki	800.000
Francja	500.000
Brazylia	300.000
Czechosłowacja	250.000
Litwa	200.000
Kanada	150.000
Rumunia	80.000
Łotwa	75.000
Argentyna	70.000

Razem z innymi krajami liczącymi mniejsze ilości ludności polskiej Polaków za granicą zamieszkiwało przeszło 8 milionów.

Majątek i zadłużenie Państwa Polskiego. Ogólna wartość majątku państwa polskiego

oceniano na 135 miliardów złotych. Zadłużenie państwowe wynosiło 5.405 milionów (2.228 mil. pożyczek wewnętrznych i 3.177 mil . pożyczek zewnętrznych) złotych, to jest na jednego mieszkańca wypadało 158 złotych; zadłużenie w tym czasie Rumunii wynosiło 5.400 lei na mieszkańca. Ogólny zapas złota w Banku Polskim w 1938 r. miał wartość 435 milionów złotych; pokrycie banknotów wynosiło 32%.

Złoto a wojna. Złoto wszystkich banków na kuli ziemskiej nie wystarczyłoby do opłacenia kosztów wojny obecnej. Podczas poprzedniej wojny światowej bankowy zapas złota wynosił 6½ miliarda dolarów, koszty wojenne wyniosły jednak aż 186 miliardów dolarów. Od 1918 do 1939 roku zapas złota stale się zwiększał, wzrastając do 25 miliardów dolarów, ale i koszty obecnej wojny są znacznie większe, toteż złota i obecnie nie starcza, a państwa walczące radzą sobie za pomocą banknotów i systemu kredytowego.

Rachuba czasu. W Polsce obowiązuje czas środkowo-europejski, który jest wcześniejszy o godzinę od czasu podstawowego czyli zachodnio-europejskiego, stosowanego w Anglii, Francji itd. W Rumunii obowiązuje czas wschodnio-europejski, wcześniejszy o dwie godziny od czasu podstawowego. Gdy w Polsce jest południe, w Anglii jest godzina 11, a w Rumunii godzina 13; we

wschodniej części Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej jest wówczas godzina 6, w zachodniej części Stanów godzina 4. Na skutek wprowadzenia w niektórych krajach t. zw. czasu letniego, czasem utrzymywanego również przez zimę, podane powyżej różnice czasu podlegają pewnym odchyleniom.

Człowiek. Średni wzrost mężczyzny wynosi 1,66 m. kobiety 1,55 m. najwyższy człowiek Hans Kraw miał 2,75 m. Waga osób dorosłych wynosi 57-80 kg, najcięższy człowiek Daniel Lampert ważył 369 kg. Ciało ludzkie liczy 210 kości (oprócz zębów) i 323 muskuły. Krew w ilości 5 litrów zawiera 25.000.000 milionów czerwonych i 34.000 milionów białych ciałek. Głowa ludzka liczy od 80.000 do 140.000 włosów, które rosną z szybkością 11 cm. rocznie; włosy na brodzie zależnie od częstości golenia rosną 14-22 cm rocznie.

NOTATKI

N O T A T K I

NOTATKI

N O T A T K I

NOTATKI

N O T A T K I

N O T A T K I

Stanisław Wyspiański

Z „MODLITWY"

Daj nam poczucie siły
I Polskę daj nam żywą,
By słowa się spełniły
Nad ziemią tą szczęśliwą.

Niech się królestwo stanie
Nie krzyża, lecz zbawienia
O daj nam, Jezu Panie,
Twą Polskę objawienia.

KALENDARZYK NA ROK 1944

	STYCZEŃ	LUTY	MARZEC
N	2 9 16 23 30	6 13 20 27	5 12 19 26
P	3 10 17 24 31	7 14 21 28	6 13 20 27
W	4 11 18 25	1 8 15 22 29	7 14 21 28
S	5 12 19 26	2 9 16 23	1 8 15 22 29
C	6 13 20 27	3 10 17 24	2 9 16 23 30
P	7 14 21 28	4 11 18 25	3 10 17 24 31
S	1 8 15 22 29	5 12 19 26	4 11 18 25

	KWIECIEŃ	MAJ	CZERWIEC
N	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
P	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
W	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
S	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
C	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
P	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
S	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24

	LIPIEC	SIERPIEŃ	WRZESIEŃ
N	2 9 16 23 30	6 13 20 27	3 10 17 24
P	3 10 17 24 31	7 14 21 28	4 11 18 25
W	4 11 18 25	1 8 15 22 29	5 12 19 26
S	5 12 19 26	2 9 16 23 30	6 13 20 27
C	6 13 20 27	3 10 17 24 31	7 14 21 28
P	7 14 21 28	4 11 18 25	1 8 15 22 29
S	1 8 15 22 29	5 12 19 26	2 9 16 23 30

	PAŹDZIER.	LISTOPAD	GRUDZIEŃ
N	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
P	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25
W	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
S	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
C	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
P	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
S	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30

Popielec—23 lutego, Wielkanoc—9 kwietnia, Wniebowstąpienie—18 maja, Zielone Święta — 28 i 29 maja, Boże Ciało — 8 czerwca.

Tip. „Bucovina" I. E. Toroutiu, Bucureşti.